

ขามลายูเข้รตอิสลาม

* plan ศิลปกรรมพิเศษ

ตามประวัติเมืองปัตตานี ฉบับพิมพ์คัดภาษาไทย ซึ่งเข้าใจยังไม่เคยตีพิมพ์ ในตอนต้นคงจะแปลมาจาก ขามลายู ได้เล่าเรื่องเมืองปัตตานีว่าเดิมตั้งอยู่ที่ โกตา มะลิมา (โกตา จาก กุฏ โกฎ ของสันสกฤตแปลว่า เมืองบ่อม มะลิมา อาจมาจากมัลลิก ของสันสกฤต แปลว่า เรือนใหญ่ มณฑลเชียร คงเข้ามาสู่ขามลายู โดยผ่านทางพวกทมิฬ แล้วเพี้ยนเป็น Mahaligai, Maligai ซึ่งหมายถึงที่อยู่ของเจ้าหญิงในชั้นเบนของวัง) เจ้าเมืองชื่อ พญาตุกูรัมหาจันตรา ครั้นถึงอนิจ- จกรรมแล้ว ผู้บุตรชื่อ พญาอินตรา ย้ายเมืองไปที่ ใกล้ชายทะเล เรียกว่าเมือง ปตานี จึงเกิดนิทานชื่อเมือง ว่ามาจาก ปะตานี (ภาคนี้) บ้าง และเนื่องจากชื่อชาวบ้านซึ่งเรียกว่า เจ๊ะตานี บ้าง มูลเหตุชื่อเมืองนี้มีมากมาย บ้างว่ามาจาก ธานี บ้างว่ามาจากภาษาชวา ซึ่งมีก่า ตานี แปลว่า เกษตรกร และว่ามาจากชื่อ กฤษของ นางพญาองค์แรกซึ่งมาจากไทรบุรี ซึ่งมีกฤษชื่อ เลลา มะसानี ยังไม่เป็นที่ยุติ

ต่อมา พญาอินตรา เปลี่ยนนามเป็น พญาตุณัก- ปา สัมบวอลง (ไม่บอกชื่อโรค แต่มีผู้เล่าว่าเป็นโรค เรือน) หมอหลวงรักษาไม่หาย จึงให้ศิษย์ร้องบ่าวว่า ถ้าใครรักษาให้หายจะยกธิดาให้เป็นคู่ครอง ในที่สุดมีชาย ผู้หนึ่งชื่อ เช็ก สะอิ (Sheik Sa-i) ขันอาสาโดย

ขอคำมั่นว่า ถ้าหายแล้วให้พญาเปลี่ยนศาสนาเป็นอิสลาม ส่วนธิดานั้นไม่ต้องการ พญารับคำ แต่เมื่อหายแล้วหาได้ ปฏิบัติตามสัญญาไม่ โรคเดิมก็กลับมรอีก เป็นอย่างนั้น บวญถึงครั้งที่ 4 ราชารจึงยืนยันว่า “ในคราวนี้เราขอสา- มาลต่อหน้าพระพุทธรูป ที่เรากลับไปห้อยทุกวันว่า หากเราบิดพลู ขอให้กลับเป็นโรคเก่าและอย่าให้รู้ จักหายอีกเลย”

เมื่อเช็กสะอิรักษาจนโรคหายแล้ว ราชารจึงปรึกษาม- นตรีกว่าจะพึงทำประการใด มนตรีต่างทูลว่าแล้วแต่จะ เห็นควร หากราชารทำหรืออย่างไรพวกข้าจะคิดนการตาม ทุกประการ ราชารก็เชิญเช็กสะอิมาให้สอนลัทธิอิสลามแก่ พระองค์ โอรส ธิดา ตลอดจนขุนนางทั้งปวง ดัดจกนั้น พลเมืองก็เจริญรอยตาม และพญาตุณักปา ได้เปลี่ยนนาม เป็น สุลต่าน อีสมอาลี ซาห์ ศาสนาอิสลามที่ประ- ดิษฐานลง ณ เมืองปัตตานีแต่ครั้งนั้นเป็นต้นมา

ในประวัติเมืองปัตตานีไม่ได้รับบุคักราชว่า พญา- ตุนักปา เข้รตอิสลามแต่เมื่อใด อาศัยการค้นคว้าของ ดร. ไวอิต ซึ่งแปลประวัติเรื่องนี้เป็นภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งสอบสวนศักราชเอาไว้ด้วย ได้ความว่าภายหลัง ที่สุลต่านอีสมอาลี ซาห์ สิ้นบุญแล้ว โอรสขึ้นครองนคร แทนมีนามว่า สุลต่าน มัดซาฟารี ปรากฏว่าสุลต่าน- อองก์หลังนี้ถึงอนิจกรรมใน ค.ศ. 1563 (พ.ศ. 2106)

สมมติว่าสุลต่านองค์หลังครองเมืองสัก 30 ปี และบิดาเขารีดก่อนนั้นสัก 10 ปี รวมเป็น 40 ปี ก็จะได้ตัวเลขคร่าว ๆ ว่าสุลต่านปัตตานีเขารีดอิสลามในประมาณ พ.ศ. 2066 ซึ่งตกในแผ่นดินพระไชยราชาธิราชแห่งกรุงศรีอยุธยา

(ประวัติเมืองปัตตานีปรากฏว่าได้พิมพ์เกิดขึ้นครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน 2471 ครั้น มิถุนายน 2472 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาทอดพระเนตรสุริยุปราคาทีโลกโพธิ์ ปัตตานี จะได้นำเรื่องนั้นถวายหรืออย่างไรยังไม่ทราบ ใครจะเป็นผู้แปลข้อความตอนนั้น ได้สืบสวนอยู่นาน เพิ่งจะได้ความแท้จริงไม่สู้แน่แน่นอนกว่า นายจิตรี เก่นอุทม หรือ กุจิ ทนายความผู้หนึ่ง ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วเป็นผู้แปล)

ขอนำเรื่องการเปลี่ยนศาสนา ของชาวไทรบุรีมาประกอบกัน ตามตำนานเมืองไทรบุรีฉบับแปลของพันโท เจมส์ โล ซึ่ง หอพระสมุดวชิราวุฒา จัดพิมพ์ขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 1908 เล่าว่า มะโรง มหาวิทยาลัยจากโรม (Rum) มาถึงเมืองลงที่ไทรบุรี เชื้อสายครองนครสืบช่วงกันลงมาจนถึง ราชานพระองค์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเจ้านครลำดับที่ 7 มีชาวอาหรับผู้หนึ่งมาสู่เมืองไทรบุรีนี้เป็นชาวเมืองแบกแดด ชื่อ เช็ก อับดุลลาห์ เป็นผู้รอบรู้ในคัมภีร์อัลกุรอาน และโดยปาฏิหาริย์บางประการ ได้พบกับราชาสองต่อสอง ในห้องบรรทมแต่ก่อนเขามักเช็กอับดุลลาห์ ถามถึงความเชื่อดีย ทรงตอบว่าพระองค์เองตลอดจนไพร่บ้านพลเมืองกราบไหว้รูปเคารพ สืบเนื่องกันมาแต่โบราณ (ต้นฉบับไม่ได้ชี้ชัดว่าศาสนาอะไร) เช็กอับดุลลาห์จึงสาธยายลัทธิอิสลามให้ฟังจนราชาเลื่อมใส จึงทรงให้พนักงานนำบรรดารูปเคารพที่มีอยู่ในวัง ซึ่งทำ

ด้วยทองบ้าง เงินบ้าง ไม้และดินบ้าง ต้องเป็นรูปคนทั้งนั้น รูปเหล่านี้เช็กอับดุลลาห์ใช้ดาบและขวานฟันทุบแตกเป็นผุยผง แล้วเอาไฟเผาเป็นเถ้าถ่านไป

ต่อมาในครั้งที่ 4 ก็เปลี่ยนศาสนาตามราชา วันหนึ่งเรียกพลเมืองมาเฝ้าในท้องพระโรง โดยให้นำรูปเคารพซึ่งเคยกราบไหว้บูชา และตักทอดจากบรรพบุรุษมาด้วยราษฎรก็กระทำตาม บรรดารูปเคารพเหล่านั้นก็ถูกทำลายเป็นจุล ในตำนานกล่าวต่อไปว่า "ไม่มีผู้ใดเสียใจในการทำลายเทพเจ้าจอมปลอม แต่ต่างยินดีในการเขารีดอิสลามทั่วหน้า" ต่อจากนั้น เช็กอับดุลลาห์ถวายนาบใหม่แก่ราชาเป็น สุลต่าน มุซซาฟาร์ ชาห์

ชาวไทรบุรีเริ่มเปลี่ยนศาสนาเมื่อไร เรื่องนี้พันโท เจมส์ โล สอบได้ความว่า เช็ก อับดุลลาห์มาถึงไทรบุรีใน ค.ศ. 1501 หรือ พ.ศ. 2044 ตรงกับแผ่นดินพระรามาธิบดีที่ 2 จึงยุติได้ว่าชาวไทรบุรีเขารีดในปีใดใกล้เคียงกันนี้ และไม่ห่างไกลจากที่เล่าเรื่องราชาเมืองปัตตานีมาแล้วสักเท่าใดนัก สรุปได้ว่าชาวปัตตานีและไทรบุรีนับถือศาสนาอิสลามในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น

ที่ผู้เขียนตำนานไทรบุรีเล่าว่า ประชาชนต่างนำรูปเคารพมาให้ทำลายโดยไม่มีใครเสียใจเลยนั้น เชื่อว่าคงมีผู้สั่นเสียดียงไม่ยอมนำมอบ คงแอบฝังซุกซ่อนเอาไว้ เพราะในชั้นหลัง ๆ นี้ มีการซุกหีบพระพุทธรูปได้ไม่น้อยว่าเป็นฝีมือช่างสมัยสุโขทัยก็มี

ที่เล่ามาแล้ววันเป็นการว่าตามตำนาน ซึ่งเขียนขึ้นภายหลังเหตุการณ์เป็นเวลานาน ย่อมมีอคติเติมเสริมคือเป็นธรรมดา แต่อย่างไรก็ตามก็มีเรื่องราวของ มาร์โค โปโล ซึ่งพอจะเชื่อถือได้มาประกอบ คือใน ค.ศ. 1292 (พ.ศ.

1835) มาร์โค โปโล เดินทางด้วยกระบวนเรือของราช
 ธิกาของ กุบไลข่าน หรือ หงวนลีโจย๋องเต้ เพื่อไป
 เสกสมรสกับพระเจ้ากรุงอิหร่าน ซึ่งมีเชื้อสายเป็นชาติ
 ทาจิกมองโกลเหมือนกัน กระบวนเรือนี้มาติดค้างอยู่ที่ตอน
 เหนือของเกาะสุมาตราตอนอยู่ มาร์โค โปโล เล่าว่าเวลา
 นั้นคนในสุมาตราแถบนั้นนับถือศาสนาอิสลาม โดยชาว
 อินเดียจากโจฬมณฑล (Coromandel) มาเผยแพร่
 จากสุมาตราทั้งอิสลามก็มาสู่มาเลเซีย ประมาณว่า ค.ศ.
 1450 (พ.ศ. 1993) ได้ขึ้นมาถึงตอนเหนือของมาเลเซีย
 และตอนใต้ของประเทศไทย ก็ยืนยันกับตำนานเมือง
 ปัตตานีและไทรบุรีตามที่เล่ามาแล้ว

ในชั้นเดิมทั้งสุมาตรา ชวา และมาเลเซีย ใช้ตัว
 หนังสือของชาวอินเดียคืออักษรฤๅษี และอักษรเทวนา
 ครี ดังมีศิลาจารึกปรากฏเป็นพยานอยู่ ครั้นศาสนา
 อิสลามเข้ามาแล้ว ก็เปลี่ยนไปใช้อักษรอาหรับ โดยเพิ่ม
 ตัวอักษรขึ้น 5 ตัว อักษรแบบนี้เรียกว่า ยาวี (Jawi) คำนี้
 ในชั้นเดิมหมายถึงสุมาตรา แต่ในปัจจุบันกินความถึงชวา
 และมาเลเซียด้วย เช่น ที่พูดว่า มาโชะยาวี แปลเอา

ความว่าเข้าแขก (ในพระอภัยมณีแห่งหนึ่งว่า “จึงจึงกัน
 ขกมาทุกธานี เมืองมะหังกรงเตนกูเวณละวาด เมือง
 วิลาควิลยาชวาฉวี” ฉวี อาจเป็นยาวีคือสุมาตรา) มี
 ศิลาจารึกที่เขียนด้วยอักษรยาวี ซึ่งเก่าที่สุดพบในรัฐกลัน
 ตัน บกขบ้จารึกว่า ค.ศ. 1386 (อาจเป็น 1326 ก็ได้)
 ปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียได้ใช้อักษรโรมัน
 แทน เว้นในทางศาสนาซึ่งยังใช้อักษรยาวี ปรากฏว่าใน
 สุมาตราบางแห่งยังคงใช้อักษรเก่าแก่ของอินเดียอยู่ก็มี

ในภาคใต้ของสุมาตราใกล้ ๆ เมืองปาลังมั้ง ซึ่ง
 ว่าเป็นที่ตั้งขุขณาจักรศรีวิชัยแต่โบราณนั้น มีแคว้น
 หนึ่งเรียกชื่อว่า มลายู (Malayu) แคว้นนี้เคย
 แต่งทูตไปเมืองจีนใน ค.ศ. 644 แต่ครั้นถึง ค.ศ. 689
 สันนิศรภาพโดยตกอยู่ในอำนาจของศรีวิชัย กล่าวกันว่า
 คนในแคว้นนี้ ได้อพยพข้ามฟากมาตั้งหลักแหล่งในที่ซึ่ง
 เป็น มาเลเซีย เลยเกิดคำ มลายู ขึ้น ชื่อแคว้นใน
 สุมาตราที่ว่าชื่อนี้ก็เปลี่ยนเป็น จัมบี (Jambi) □

“ตุวมุ ปรียา เจจจโกรากษี สุวรुकโลกสุเชน กิม
 ตุวมุ ปรียา ยติ น สยามะ สุวรुकโลกสุเชน กิม”
 “ตุกรนางผู้มีนัยน์ตางามเหมือนตานกจโกร ถ้านางได้เป็นคู่รักของเราแล้ว
 ความสุขในสวรรค์จะเป็นของวิเศษอะไร ถ้านางไม่ได้เป็นคู่รักของเราแล้ว
 ความสุขในสวรรค์จะเป็นของวิเศษอะไร”
 “ วาถุณ ”